

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 10.

V Ljubljani, 15. maja 1879.

Tečaj XIX.

Razvrstitev prirodopisne tvarine za eno-, dvo- in trirazredne ljudske šole.

(Za uradno učit. konferenco celjskega okraja spisal Tone Brezovnik.)

Vže l. 1876 se je na tem mestu govorilo o koristi in učavi prirodopisja na ljudskih šolah, zato ne smatram danes za potrebno še enkrat to obširno pretresovati, marveč hočem, predno preidem na razvrstitev tega predmeta, ponoviti le na kratko korist in učavo spomenutega predmeta.

Korist prirodopisja za ljudske šole je očitna, ter se dá razdeliti na formalen in materijalen hasek. V formalnem obziru koristi v tem, da vadi in izobražuje razna čutila, vzbuja premišljevanje, povspešuje prav posebno krasočut in nagiblje otroke k nraavnemu in bogaboječemu življenju. Tudi nje vélik upljiv na razvijanje in ukrep-ljanje našega spomina in naše domišljije se ne smeje prezreti. Nje materijalen hasek se itak ne more prenizko ceniti, ako pomislimo, da človek, dok se v tej solzni dolini trudi in mudi, ostane vedno v ozki dotiki z materjo naravo. Njo dobro spoznavati sili ga ona sama.

Ker pa je število prirodnin neizmerno, v ljudski učilnici pa se le mali del vsega tega preučiti zamore, je očito, da si mora učitelj izbrati slike, koje se zaradi občne vrednosti in važnosti prezreti ne morejo.

Pri izbiranju in razvrstitvi prirodopisnih slik naj vodijo učitelja primeroma sledeča pravila: *a)* Poišči si slike iz vseh treh prirodnih kraljestev. *b)* Začenjaj pri prirodninah svoje domovine. *c)* Začenjaj ta poduk z lehkimi in priprostimi prirodninami. *d)* Oziraj se pri izbiri na praktično vrednost prirodnin. *e)* Ne glej toliko na množico obravnanih

slik, kot na nje temeljitost. f) Napravljaj s prirodopisnimi slikami koncentrične kroge.

Opiraje se na te točke predlagam, da se naj sledeče slike, zavoljo njih obče važnosti, v ljudski šoli obravnavajo. *)

I. Na enorazrednih učilnicah.

A. Živalstvo.

Dojivke: Goveda, konj, svinja, pes, mačka, ovca, koza, miš, zajec, krt, jež, netopir.

Tice: Kokoš, gos, golob, vrabec, lastovica, sraka, vrana, srakoper, slavec, kukovica, sinica, čuk, pasteričica.

Dvoživke: Jaščerica, kuščar, slepič, belouška, gad, zelena žaba (rega), kraštača.

Ribe: Klen, krap, ščuka, polenovka (trska), mrena, slanik, jegulja, postrv.

Žuželke: Navadni hrošč, rogač, kresnica, polonica, grabár, bakrenasti krešič, mokar, trtin, pisar (lubadar), čebela, osa, sršen, čmrlj, mravlja, najezdniki, ježičarica, kapusov belin, rjavec, sviloprejkja, zimski pedic, molji, muha, brencelj, žohar (ščurek), strigalica, muren, bramor, kobilica, kačji pastir, uš, stenica.

Pajkovci: Hišni pajek, škorpion, grinje.

Košarji: Potočni rak.

Červi: Deževnica, pijavka, glista, trakulja.

Mehkužci: Vrtni polž.

B. Rastlinstvo:

Kapus, redkev, mah, peteršilj, buča, koren, pesa, solata, špinača, čebula, česenj, krompir, grah, bob, žito, ovočno in gozdno drevje, bezeg, vinska trta, jagodičasto sadje, plavica, kokolj, ljulika, klaja, potočnica, marjetica, vijolica, klinček, trobentica, solnčnica, zvonček, kopriva, lan, slez, materna dušica, kadulja, cikorija, kamilica, naprstec, mišjek, trobelika, podlesek, tobak, kristavec, zobnik, pripotec, navadni trst, volčja češnja, kavovec, rajž, bombaževce, mahovi in lišaji, snetje pri žitu, jedljive in strupene gobe, pelin, roža, lilija.

C. Rudstvo:

Ilovica, apnenec, vrste vrtno in poljske prsti, kamnena sol, železo, baker, srebro, zlato, svinec, cin, živo srebro, plovec, žeplo, premog, grafit, arsenik, kamneno olje, šota, solitar, galun, železna in bakreua galica (Vitriol), peščénjak, kvarec, skril.

*) Slike podajam tu, kakor jih je sl. konferenca konci sprejela. Pis.

Na konci tega poduka sledí:

- 1) Razvrstitev vseh popisanih prirodnin v rede in razrede, pri čemur se potem važnejše lastnosti sklopijo in zapamtijo.
- 2) Človeško telo.
- 3) Skrb za zdravje.
- 4) Rešenje ponesrečenih.

II. Na dvorazrednih učilnicah.

Za dvorazredne ljudske šole velja tvarina za enorazrednice, pomnožena s sledečim:

A. Živalstvo:

Vevecica, podlasica, lisica, volk, srna, drozg, prepelica, jastreb, škerjanec, detal, želva, modras, močerad, beluga, morski som (požerun), sardele, sardine, zlatica, prstni bolhač, rusokrili grabilec, lastavičar, smrtoglavec, zlatoritka, bolha, komar, škratec, klóp, ikra.

B. Rastlinstvo:

Hmelj, špargelj, janež, kumena, mačeha, kozja brada, cukrovi trst, pasja smrt, volčja jagoda.

C. Rudstvo:

Malec (gips), kalamina (galmaj).

III. Na trirazrednih učilnicah.

Za to vrsto učilnic velja za dvorazrednice namenjena, še s sledečim pomnožena tvarina:

A. Živalstvo:

Dihur, lev, kamela, severni jelen, slon, turška opica (Magot), kit, divji golob, jarebica, sljuka, zelena vrana, kanja, divji petelin, uharica, velikanska kača (udav), gož, pupek, krokodil, borov krasnik, črni žužek, grobár, tesár, pavlinčki, volkec, obad (goveji in ovčji), vrtoglavec (metljaj), jezerska školjka, bisernica, navadna morska goba (spužva).

B. Rastlinstvo:

Mete, papeževa sveča, travniška zlatica, razhudnik, kolmež, citro-novec, pomerančevce, figovec, oljka, volčin, jetičnik, kačnik ali štrkovec.

C. Rudstvo:

Jantar, dijamant.

Kako pa se naj ta tvarina na posamezne razrede, oziroma šolska leta, razdeli, to naj bo skrb domačih konferenc.

Ko smo sedaj slišali, ktere prirodopisne slike se imajo preučiti, naj mi bo še dovoljeno, tudi učava, koje se naj učitelj pri prirodopisju poslužuje, na kratko označiti.

Pri poduku naj se učitelj po teh-le pravilih ravna:

- 1) Ves poduk naj bo kazavni poduk. Zatoraj pokaži obravnavano telo v naturi ali pa se posluži dobrih slik.
- 2) Poduk naj bo skoro izključljivo le iz posameznih slik sestavljen.
- 3) Naredi si za vsak takov poseben popis natančen osnutek (dispozicijo).
- 4) Obravnavaj temeljito to, kar otroke posebno zanima.
- 5) Učava naj bo kolikor mogoče raznotera.
- 6) Porabi te prirodopisne slike vsikdar za spisje.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

10.

Usmiljenje je lepa čednost človekova. Dela usmiljenja so najviša in najlepša dela. Sv. pismo nam poterjuje to. Kristus sodnji dan ne bo vpraševal, kolikokrat si klel, kolikokrat kradel, moril, ropal i. t. d., ampak on bo dejal: „Lačen sem bil, in mi niste dali jesti; žejen sem bil, in mi niste dali piti; — — — i. t. d. Da se pa vsakdo je in bođe lahko vdeležil teh usmiljenih del, nam priča prorokovanje Kristusovo: „Reveže bote imeli vedno med seboj“. — Usmiljenje se tirja pred vsem od starišev, katerim je izročeno slabotno dete, da ga gojé. Kdo se ga bode drugi usmilil, če se ga ti ne bodo! Znabiti bode zanimalo marsikoga, ako omenim tu, kako so nekteri starodavni narodi ravnali z novorojeno deco. Vidi se iz tega, da jim je manjkalo one preserčne ljubezni, one lepe usmiljenosti, ki krasí vsacega, naj si bode bogat ali ubog, nizek ali visok, katero je še le keršanstvo vcepilo v človeško sercé.

Začnimo s Špartanci. Pri njih je odločila država takoj po rojstvu otrokovem, ali ima ostati ta pri življenji, ali ne. Zbrala se je komisija, ki ga je preiskovala. Ako je bil slaboten, mehkek, spačen, vergli so ga v neko brezdno na Tajgetovem gorovji. Ako je bil pa zdrav, ga je smela dojtiti mati. Povijali ga niso, pustili ga tudi cele dni in noči jokati; in za njegov jok se ni zmenil nihče.

Pri Atencih so položili novorojeno dete očetu pod noge. Ako se je obernal ta od njega in ga pustil ležati, so ga pustili umoriti ali ga pa položili v kak samotnen kraj. Vendar se pri Atencih pokaže usmiljenje do njega s tem, da so mu pridjali kako stvar, ki je imela vrednost, da bi kakega tujega človeka omehčali, da bi ga pobral.

Enako so ravnali tudi Rimljani. Tudi ti so polagali otroka po rojstvu očetu pod noge. Ako ga je pobral ta, da bi ga materi nazaj dal, je bil ohranjen pri življenji. Se je pa obernal od njega in ga pustil ležati, so ga pa zadavili ali pa vergli na cesto. Revni ljudje so jih navadno metali na cesto. Le redko kedaj so naredili izjemo in sicer le pri dečkih, za dekleta pa ni bilo nobene milosti. Tudi premožni so usmrtili vse druge otroke, ako so že imeli dva ali tri poprej.

Pri starih Germanih je bilo očetu na voljo dano, ali hoče sprejeti novorojeno dete, ali ne. Ako ni imel oče volje, ga sprejeti, položili so ga na kak samotni kraj. Ali prepovedano je bilo vendar, djati ga v samoto, ako je že kaj jedel ali pil.

Na Kitajskem še sedaj novorojenčke dostikrat na ulice pomečejo in ima oče oblast čez življenje in smert svojih otrok. On jih sme kaznovati, kolikor hoče, celo umoriti jih sme.

Splah se nahaja ta grozovitost pri vseh starejih narodih, le pri Judih in Tebancih ne. Še le kerščanstvo, kakor sem že dejal, je odpravilo to gerdo šego, kajti ne da se zediniti z naukom Kristusovim, ki je učil, da smo pred Bogom vsi enaki. Že Konstantin, rimski car je prepovedal, otroke moriti in Justinian I. je določil, da se imajo vsi otroci, ki so bili položeni na kak samotni kraj, katerih so se pa usmilili tujci, jih pobrali in za služnje naredili, v proste ljudi spremeniti. — Dan danes prepovedujejo v vseh omikanih državah postave taka dejanja.

Usmiljenje do otrok je lepo, ali preusmiljeni pa spet stariši ne smejo biti ž njimi. Prav je, ako imajo poterpljenje z mnogimi njihovimi napakami, ali vsega jim tudi ne smejo pregledati. Brez kazni se ne da vladati. Vsaka človeška družba je podobna šoli. Glava te družbe je učitelj ali vodja, in drugi so njegovi podložniki ali učenci. V družini je oče učitelj, v vsakem glavarstvu je okrajni glavar vodja, uradniki so šolmoštri, briči pa šolske sluge, a prebivalci so učenci. Ktere predmete pa uči glavar, uradniki in briči? Pervič pokorščine, drugič dostojnosti, tretjič resnicoljubnosti, četertič miroljubnosti, petič pravičnosti i. t. d. Kdor ni pokoren, dostojen, vljuden, resnicoljuben, ta se kaznuje. Kazen je potrebna. Trotzendorf pravi: „Le oni bodo vladali po postavah, ki so se že kot dečki učili, postavam pokorni biti“. — Kedar se pregreši otrok, naj se kaznuje. Ali kakor so različni pregreški njegovi, tako različne naj bodo tudi kazni. Prizanašati mu vedno, je nespametno: udarce, katerih otrok ni prejel, te bo dal on starišem. Ne mislimo, da učimo s tem otroka usmiljenosti, ako se nam smili on tudi takrat, kedar se kaj pregreši. To naše usmiljenje je krivo, zato se ne more otrok na tem učiti pravega. Usmiljenje se mora vse drugače učiti in sicer:

Pokažimo otroku kako smo vedno usmiljeni do ljudi in do živali. Tudi na odrasle ne naredi dobrega vtisa terpinčenje

ljudi in živali. Človek, ki obloži voz takó, da ga konj vleči ne more, ta zasluži, da bi njega vpregli, ter prisilili vleči. Kako hudo mora biti pač konju, ki je prisiljen vleči preobložen voz, zraven tega je tepen, a svojih bolečin ne more razodeti nikomu. Človek, ako je terpinčen, upije, joka, in si vsaj s tem malo ohladi, — če ravno jako malo — svoje bolečine. Človek je najkervoločniša zver. Gorjé kedar on zdívja! Takrat mu ni nič svetega, nič usmiljenja vrednega. In le strah pred kaznimi ga odvráča od divjosti. — Tudi pokorščina pri takemu človeku je le ena namreč: pokorščina iz strahú pred kaznijo, t. j. on je pokoren le zató, ker se boji kazni. Vse, kar se piše in govori o pokorščin iz drugih vzrokov, je bolj ali manj izmišljeno, v praksi se ne poterdi nikdar. Zato so pa vsi postavodajalci zažugali kazni onim, ki ravnajo zoper postavo. Kazni spadajo tudi med sredstva, ktera se rabijo pri otroški odgoji, kazni so dalje sredstva, ktera rabi država, da se ohrani v nji mir in red. — Rekel sem zgoraj, da moramo imeti usmiljenje z ljudmi in živalimi, a to naše usmiljenje tudi ne sme biti tako krivo, kakor je v časi do naših otrok.

Ne pustimo tudi otroka nikdar gledati, kedar koljemo kako žival. Ako nas ima on priložnost gledati, kako brez vsega občutka odrežemo živali vrat, ki nam ni storila nikdar kaj hudega, se ne smemo čuditi, ako on jemlje ticam jajca iz gnjezd, ter jih mori, če tudi mu one niso storile nikdar kaj hudega. — Za izgled naj se otrokom postavi oni deček, ki je imel neizrečeno veselje, ako je mogel pobrati kateremu tiču jajca iz gnjezda, ki je s smehom gledal, kako umira tica, ktero je na pol pobil. Ali enkrat je vdaril svojega tovariša tudi tako močno po glavi, da je omedlel, in je potem iz strahú pred kaznijo pobegnul k vojakom. Ta povest še ne konča s tem. Prav lepo je izražena tudi v nji kazen, ki je zadela tega suroveža. Šel je kot vojak v boj, kjer mu je topova krogla odstrelila obe nogi. Prav izverstna kazen za njegovo neusmiljenost. — Reči moram, da mi ta povest med vsemi, kar jih je v berilih za ljudske šole, najbolj dopada. Dejanje tega malopridneža se nam stavi jasno pred oči; a tudi kazen, ki ga je zadela, je naravna. — Tudi o onem tičarji naj se jim pové, ki je slepil z žarečim železom ščinkovce, da so lepše peli, ali na stare dni je sam oslepel i. t. d.

Ne gonimo ubožcev z gerdimi besedami od hiše. Dajmo jim kaj vbogajme, če moremo, če ne jih pa odpravimo z lepo. A svariti moram stariše, naj nikdar ne dajó otrokom denarja v ta namen, da bi ga oni darovali ubogim. Otrok prvič ne pozna vrednosti denarja, drugič pa ne ve ločiti resničnega siromaka od postopača, kar je celó odraslim večkrat težkó. Zató bi jaz pustil izbrisati ono povest iz šolskih beril, v kateri se pripoveduje, da je neki oče svojim trem otrokom dal nekaj denarja, naj ga obernejo, kakor hočejo. Ti trije utroci so ga obernili

seveda dobro; a kdo nam je porok, da ga bodo vsi takó? — Ako dajemo vedno otroku denar, da ga daje on ubogim, ga bomo tako navadili dobrotljivosti, da nam ga bo v ta namen kradel, ako mu ga enkrat ne bi dali. Dovolj je, ako nas vidi dobrotljive in usmiljene. Ko bode on si kaj prislužil, potem ni ravno dvomljivo, kako bo ravnal.

Odtegujmo otroke od vseh onih, ki se pretepajo. Tepenje je vselej takrat surovo, kedar ni ž njim sklenjen kak viši namen. Otroke tepemo zató, da se poboljšajo; ali pretepi pri odraslih imajo pa le ta namen, da zlije drug na družega svojo jezo, ali da se ta ali oni pokaže, da je močnejši nego drugi i. t. d.

Tudi ne bahajmo se pri otroku, da smo komu storili kaj dobrega. Otrok naj misli, da moramo takó ravnati, da je to naša dolžnost, — kar je tudi resnica. — Ne oporekajmo tudi nikdar otroku tega, kar smo storili njemu. To bi bilo nespametno, saj zato smo stariši, da skerbimo za njega. Tu ne velja izgovor. Zató so publi oni izrazi, kako n. pr.: „Od hiše te bom spodil, zapreti te bom dal!“ In če ga spodimo od hiše, ga nam policija spet pripelje nazaj, in če bi ga peljali v jetnišnico, bi ga ne vzeli va-njo. Obetajmo mu le to, kar mu zamoremo storiti n. pr. natepel te bom, če se ne poboljša i. t. d. Le otroški nevednosti se imajo zahvaliti stariši, ako imajo taka žuganja kakov vpliv na otroka. A kako bi se blamirali stariši, ako bi zvedel po naključji otrok, da ga ne smejo spoditi od hiše, niti ga pustiti zapreti! Zraven je treba še pomisliti, da je tako obetanje laž, ktera ni nikjer dobra, najmanj pri odgoji.

(Dalje prih.)

Juri Varl.

Rad je imel Varl poštene domače časnike, pisaril in poročal vanje o raznih stvaréh; tako na pr. je že l. 1850 v Slovensko Bčelo v Celovcu priobčil iskren spis: „Šole na deželi morajo slovenske biti“ (str. 142 — 147); „Moja domovina“ (pesem str. 168); v Zg. Danici l. 1854 o duhovski 50letnici knezoškofa Antona Alojzija; l. 1855 o sprelepem daru (20.000 gld.) neimenovanega dobrotnika za uboge naše škofije po apostol. vojnem vikarju J. M. Leonhardu; l. 1863 o praznovanji 18stoletnice sv. Mohorja pri sv. Mohorji v dekaniji Moravški; o Matici duhovnom ob času resnične potrebe na pomoč, ktero je sam nasvetoval, podpiral, druge za njo pridobival, in ktera po njegovi želji lepo napreduje.

Isto leto je pisal (št. 26) o smerti in o pogrebu slovečega Tuhinjskega fajmoštra, slepca pesnika L. Dolinarja (r. 1794, u. 1863), ter o njem posebej pravi: „Kakor človek je bil ranjki priprostega vedenja, ponižnega in preblazega serca; kakor duhoven je bil ves doma v zgodovini, v svetem pismu in v patristiki; kakor dušni pastir neugnan v

svojem svetem poklicu, pravi oče sebi izročnim vernim . . v bolezni pravi Job . . Rojen Ločau bil je pravi narodoljub in zvést Slovenec. Ko je še vse terdo spalo po slovénski zemlji in je le sem ter tje kak rodoljub bolj na tihem čul in slovénšino gojil, pred štiridesetimi leti že je ranjki skladal pesme v predragem maternem jeziku, in napravljaj napeve, ki še vedno svojo veljavo v cerkvi imajo, in jo tudi brez dvombe ohranili bojo. Kar je bil ranjki slavni Rihar ko skladatelj v višem pomenu, to, bi rekel, bil je Dolinar v ljudskem i. t. d.“ (str. 204.)

L. 1865 je poročal o spominku Vegatovem v njegovem rojstnem kraju in o dotični slovénosti, češ, Juri Vega (r. 1754, u. 1802) je bil, ki je razkazal laž starega latinskega pregovora: „Inter arma silent Musae“, v sredi vojske na vojnem polju doveršivši eno svojih klasičnih knjig (str. 234). — L. 1866 je pisal o pogrebu Dobskega fajmoštra, Gašperja Švaba (r. 1797, u. 1866), kateri — zvest in blag prijatelj, dobitljiv in gostoljuben, vesten in skerbén dušni pastir — je pečal se nekoliko s slovenščino ob času, ko je narodna zavést po Slovenskem še terdo spala, spisal in na svetlo dal pridige v domačem jeziku i. t. d. —

Dopisoval je J. Varl iz Krašínje neko dobo jako marljivo v „Triglav“ (Zeitschrift für vaterländische Interessen I. — V. Jahrg. 1865 — 70) o domačih zadevah, duhovskih in narodnih; skoro največ o stvaréh, o katerih je razlagal svoje misli in nazore v Danici po slovenski, pisaril je v Triglav po nemški v dokaj lepi in krepki besedi. — Vstanovivši se v Velésovem je koj jel popisovati svojo novo duhovnijo, znamenito v zgodovinskem in naravskem obziru, in priobčevati sestavke po Danici l. 1871 št. 1 — 14, kar je nekoliko pomnoženo potem tudi v posebni knjižici na svetlobo dal z naslovom:

Velésovo, božja pot na Kranjskem. Samozaložba. Natisnil Rud. Milic v Ljubljani. 1872. l. str. 40 v 16°. — Predgovor se glasi:

V splošni zmedi in pri spačenosti sveta, v ktorej se Bog taji, keršanstvo napada, resnica zaničuje, človeška vrednost znižuje, vse vérsko meša in le laž in krivica gospodujete, je veselo in prijetno za njega, kteremu še verno serce v persih polje, viditi ljudstvo, tako priprosto ko tudi izobraženo, cerkve obiskovati in v njih svojega toliko od hudobnega sveta žaljenega in zaničevanega Boga in stvarnika vsega, kar je, moliti ter v vsi ponižnosti čestiti. Ta verni, keršanski duh se razodeva še posebno živo po božjih potih, kar imamo tudi tukaj pri nas v Velésovem priložnost opazovati. Sicer zastaja nekoliko let sem ta božja pot, vender pa, od spomladi do pozne jeseni vsako leto, je še zméraj več ali manj romarjev viditi, kateri v vsi vernosti in ponižni pobožnosti Marijo časté in se ji priporočajo, pa tudi za sprosene in prejete milosti zahvalujejo. In takim vernim v podučenje in v nedolžni in sveti kratkočas, če tudi morda nejevercem v nejevoljo, gotovo pa ne v škodo, podajam tukaj nekoliko verstic zarad Velésovskega samostana, cerkve in Matere Božje — vse pa trojnoedinemu Bogu na čast, Mariji v slavo, vernim pa v krepčanje keršanskega duha. Da bi se tudi to zgodilo!

Velésovo, na Velikonočni torek 1872.

Župnik Velésovski.

V knjižici se opisuje v razstavku I. Kraj in okolica. II. Samostan. III. Cerkev. IV. Pripovedka. V.—VII. Vstanovitev. VIII. IX. Čudeži in milosti božje: a) Terdovraten bolnik; b) Utonjenec; c) Mertvi otrok; d) Nevslšana prošnja; e) Gospodinja; f) V vojake siljeni mladeneč; g) Cerkveni tat; h) Otrok z Štajerskega; i) Slepa žena; k) Kupec. X. Pesem. („O Marija, vredna vse časti, — Vir, studenec božjih milosti, — Bog te je povzdignil nad vse — Tu, in tamkaj nad nebeščane. — Samostan Velésovski te rad, — Prav veselo kliče svoj zaklad i. t. d.“). Sklep knjižici pa pravi:

„Še so sim ter tje taki, ki so še po starem samostanu hodili, in se ga še dobro spominjajo, tudi vedó še marsikaj od svojih starišev v zadevi gospa dominikanaric, in od svojih dedov zastran zidanja novega samostana, ker stari očetje zdaj živečih starih ljudi so v svoji mladosti tlako pri stavljenju samostana delali, in marsikaj znamenitega svojim otrokom, in ti spet svojim ali zdaj živečim že postarnim mlajšim pripovedovali. Taki pa, kateri so kaj z lastnimi očmi vidili, ali saj iz ustnega izročila kaj vedó, zginjajo bolj in bolj, in kmalo ne bo nikogar, kateri bi vedil povedati kaj več zanesljivega od Velésovega. Izvirni spisi so se skor, da vsi pogubili in pokončali, če se še to malo, kar je ostalo, kako pogubi, potem ni vira, iz katerega bi se kaj zanesljivega o Velésovem poročati zamoglo, kar bi bilo gotovo obžalovanja vredno. Da bi se tedaj kaj takega ne pripetilo, smo tukaj in v Danici po izvirnem pismu in iz zanesljivega ustnega sporočila Velésovo in njegove prigodbe kolikor toliko popisali in pozabljivosti oteli. *Lineola ducta*, ne *memoria penitus oblivioni tradatur*: Čertice te so napisane, da se reč popolnoma ne pozabi“. —

Ves vnet za sveto katoliško cerkev je Varl vzlasti gorel za milega Pija IX., o čegar papeževski 25letnici je iz Velésovega pisal v Danico l. 1871 str. 208; še priserčniše pa l. 1872 št. 33. 34 o „Pobožnosti za sv. Očeta“, o kateri je k Mariji v Velésovo priromalo do 8000 slovenskih vernikov iz 9 duhovnij z 18 duhovniki, brez dvoma spridoma, in o tej priliki so nad srednjimi vratmi v cerkev Velésovsko v podobi polomeseca okrog zlate papeževe tijare v velikih rudečih in plavih čerkah na belem polji lesketale se naslednje — se vé da — njegove verstice:

Peter! Ti si skala — Cerkev bo ostala;
Ker Marija — Var'je Pija —
Svet modruje — Bog pa čuje.

S Pijem vred je boril se Varl zoper slabo, zanikarno časopisje v katerem si bodi jeziku (Dan. 1873 str. 279), in kakor istinit katoliški narodnjak je vesel iz Velésovega pozdravljal po duhovnih vajah v Ljubljani vstanovljenega „Slovenca“ ter koj jel vanj dopisovati o stvaréh, ki

so tedaj poprijemale mu srcé. — Labudnica njegova bila je „Šola“, o kateri je iz Velésovega pisal 6. dec. 1873 v št. 23—25 na pr.:

„. . . Šola dandanašnja je hči ravno vladajočega posvetnega duha, kar bi pa izključljivo ne smela nikdar biti . . . Šola mora biti kraj, kjer se mladost uči, kar vediti mora, da bo na svetu shajala in pošteno preživela, in sebi in bližnjemu časni in večni prid pripravila. To pa zdajne šole niso, ker niso 1. pametno vpeljane, ker so 2. od cerkve ločene, in ker je 3. vsa šolska osnova bolj vnanja morilna formalnost, kakor pa zaresni oživljajoči šolski duh . . . To je vse prav lepo, pa stroj se tem lože popači, čem umetniša je njegova sestava, piše v tretjem odstavku. Kdor pozna kmečke okolišine in kmeta samega, tudi vé, koliko se sme od krajnih šolskih zborov pričakovati. Pa če tudi vsi ti sveti zborujejo in svojo dolžnost storé, če tudi nadzorniki res vestno in pridno obiskujejo šole, se na vse zadnje vendar le to doseže, da je vse lepo na papirju ter se vradniško odlikuje, reč sama pa trpi in otrokom vse to le malo hasni, če učitelj ni kakor bi moral biti. Učitelj je prav za prav duša šole, in kakoršen učitelj, taka šola. Učitelj brez vere, brez kršanskega duha ne zna src blažiti, ni zmožen otrokom vcepiti pravo npravnost, jih napeljevati k primernim potrebnim vednostim ter jih voditi po poti resnice in pravice pod vodstvom svete ljubezni . . . Toraj skrbite le za to, da bodo učitelji kršansko izrejeni in izobraženi, pa tudi dobro plačani, da bodo verni, vestni in za svoj poklic vneti, da ne bodo le samo dosti učeni, ampak da bodo svoj učiteljski stan tudi ljubili in spoštovali . . . Po tem načinu bi ne bilo treba ne krajnih, ne okrajnih šolskih svetov, odpadle bi vse nepotrebne pisarije, umetni šolski stroj bi se razvozljal in poravnal v gladek naraven pot izobraževanja in napredovanja; zadoštil bi edino šolski nadzornik z nekterimi pomagavci i. t. d. S tem končamo danes svoje razloge, piše Varl o sklepu, ne končamo pa šolskega vprašanja, ker če bi hoteli pretresovati vsestransko in temeljito, bi cela knjiga narastla, ki bi pa daleč preseгла prostor časnika. Kar smo tukaj povedali, smo le po večjem omenili in le zato, ker vidimo na deželi reč od blizo, na deblu, pri korenini; pisali smo, ker vémo, da tukaj na svetu ni nobena reč večna in nejenljiva, toraj tudi zdajna brezverska šola ne. Časi bodo prišli, ko bode tudi ta postava prenarejena, in o tem prepričanju bi radi že zdaj nektere pomanjkljivosti zdajne šole omenili na prid in korist šole same in njenega namena. Namen je dober, da bi le tudi kaj vspeha bilo! K sklepu le še eno vprašanje: sme učitelj brez nevarnosti službo zgubiti, pri mrtvaškem opraviu, pri biljah in med pogrebom navadno petje prevzeti, ali ne“ (Slovenec I. 25)?

Sluteč svojo bližnjo smert je popraševal mož tu morebiti že sam o sebi, gledé na razmere v Velésovem, kajti malo tednov potem prinese

„Slovenec“ (in za njim Danica str. 88) v II. l. 29. št. 7. marca brez najmanjše spomenice kratko, pa žalostno naznanilo:

Umerl je č. g. Jurij Varl, župnik v Velésovem 5. t. m.

Dopisi in novice.

— **Iz Ljubljane.** Sreberna poroka Nju Veličanstev. C. k. gimnazija je praznovala to slavnost 24. p. m. v četrtek dopoldne v dvorani na starem strelišču; a protestantovska šola tudi tega dne v svoji šoli. C. k. realka je imela slovesno sv. mašo, posebne šolske svečanosti ni bilo.

V četrtek večer je bil v gledališču velik koncert, pri katerem je delovalo c. k. m. in ž. učiteljišče. Polovica čistega dohodka pripade podpornemu zavodu obeh učiteljišč.

— C. k. gimnazija v **Rudolfovem** je posebno lepo praznovala cesarski rodbinski praznik uže 23. p. m. ob 4. popoldne. Verstilo se je petje in deklamovanje. K sklepu je dobil vsak povabljeni gost kak spomin; 27 revnih a vrednih učencev nekaj obleke, drugi dan je bila slovesna velika maša v frančiškanski cerkvi.

— **Iz Železnikov** nam piše »Rodoljub Podratitovski«, da so tam »slavni god« poroke cara prav slovesno obhajali. Šola je razvila prva v sredo 23. aprila dve veliki cesarski in enako veliko narodno zastavo. Zvečer je bil ves terg razsvitljen, odlikovala pa se je posebno šola, vzlasti pa še ona dva srednja okna v I. nadstropju, kjer ste bili obešeni sliki Njiju Veličanstev v širokih zlatih okvirih. V stermem Snegovniku góri na severni strani nad Železnikom so bili napravili bolj odraščeni šolarji iz prostega nagiba velik kres.

Ob 9. uri je bila slovesna velika maša, mladina se je ustavila krog velikega oltarja, ob sklepu pa so glasno s pevci na koru zapeli cesarsko pesem. Po sv. maši je šla mladina zopet v šolo, kjer se ji razlaga zgodba pradeda slavne hiše Habsburg in kako da se blagoslov Božji razliva na vnuke in pravnuke. — Mladina se potem v pobožni molitvi zahvali Bogu za vse milosti, ki jih je Bog skazoval Nju Veličanstvoma. Otroci se obdarujejo s pisnimi sešitki in odpevši cesarsko pesem se razidejo.

Popoldan ob 2. uri snidila se je mladina zopet v šolski dvorani, ter pároma podala se na romanje k eno uro odtod oddaljeni cerkvi Marije Device v Suši, ki stoji ravno na meji tukajšne in Zaliloške župnije. Nekateri dečki bili so lično po vojaški opravljeni, imeli so s saboj trombo, ter dvoje papeževih, dvoje cesarskih in dvoje narodnih velikih zastav po prislovcu narodni: »Vse za vero, cesarja in domovino«. Prišedši v Sušo šli so otroci najpred v cerkev, kjer so peli Marijne litanije. Potem so šli na prosto, in bili obdarovani tam z belim kruhom. Zatim so šli še enkrat v cerkev nazaj, navdušeno odpeli cesarsko pesem, in opravili še enkrat kratko molitev za presvitla cesarska Jubilanta. K sklepu so bili pred cerkevjo pridniši učenci in učenke obdarovani s knjižico: »Cesar Franc Jožef I.«, kar jim je podaril naš krajni šolski svet. Pároma se je potem mladina zopet povernila nazaj prot domu, med potjo prepevala patriótične, pa tudi svete pesme, vmes pak so odmevali slavo-klici na presvitlega cesarja in cesarica. Kakor pri odhodu, tako je bila tudi pri vrnitvi pozdravljana mladina v Spodnjih in Zgornjih Železnikih z gromovitim strelom. Nazaj prišedša šla je vesela truma zopet v šolo, kjer je še enkrat z vskupno

molitevjo in odpeto cesarsko himno vošila časni in večni blagor Njunima Veličanstvoma. Vsemogočni Vladar nad zvezdami pak naj vsem tem vošilom blagovoli podeliti Svoj nebeški blagoslov! Fiat!

— **Iz Šent-Jerneja na Dolenjskem** nam piše nadučitelj med drugim tole: Za slovesnost 24. aprila so začeli pri nas pripravljati uže 23. aprila nekaj javno, še več pa na tihem . . . V šoli so otroci vili vence ter prav okusno okinčali podobe Njiju Veličanstev. Iz okenj so vihrale zastave; zvečer, ko se je zmračilo, je bilo šolsko poslopje in vsa vas lepo razsvitljena. Ljudstvo je pozno v noč prepevalo pesmi v to svečanost složene, na občinskem zemljišču je kres gorel. — Svečanost drugega dne je naznanjal zvonjenje iz cerkvenega stolpa in pok možnarjev. Pri slovesni sv. maši je bila navzočna vsa šolska mladina, in učenci so peli združeni s cerkvenimi pevci mašne in druge primerne pesmi. Po zahvalni pesmi je šla mladina zopet v šolo, tam jim je razložil nadučitelj slovesnost sedanjega dne. H sklepu so učenci zapeli cesarske pesmi, prvi in zadnji odstavek prav navdušeno. Tako je minula svečanost 24. aprila.

Posebno mnogoversten program je imela IVrazredna šola v **Ribnici**. Pervi je govoril učenec IV. razreda Leopold Raktelj; priserčno in ginljivo je otroškemu razumu primerno razkladal pomen današnjega praznika, in v kratkih potezah naslikal trudapolno življenje vladarja, in nevarnosti, katerim je bolj od navadnega človeka razpostavljen. Nasledovale so potem deklamacije: a) Rudolf, grof Habsburški, b) bratovska ljubezen, c) cesar Maks na Martinovi steni — slednjič 4 pesmi. — Deklice so imele drugi krajši ogovor, nato za deklamovanje zgodbe: a) Marija Terezija v kadetni šoli. b) Ljubezen do domovine. c) Lep zgled cesarja Franca, potem še 4 pesmi. Občinstvu je ta veselica močno dopadala. Pristavek. (Nam je žal, da prostor ne dopušča, natisniti vsega nagovora, kakor smo ga prejeli, a take svečanosti naj se z važnejšimi točkami vred vpišejo v šolsko kroniko.)

Šole so praznovale ta dan sploh s slovesno sv. mašo s petjem, z deklamovanjem, po nekodi so jim delili v spomin knjižice v ta namen pisane, drugod so pa otroke gostili, kakor koli so že mislili z otroki bolj pomenljivo praznovati to svečanost. — Ali je bolje o takih prilikah obdarovati šolsko mladino s knjižnicami, pisalnim orodjem, ali je bolje peljati jih kam, da jedó in pijejó? . . na to naj si vsak sam odgovorja!!

— **Iz seje c. k. dež. šl. svèta** 5. aprila. Po predlaganju kranjskega deželnega odbora so bili stalno umeščeni trije ljudski učitelji.

Iz službe je bil izpuščen ljudski učitelj zarad besedi, ki njegovo lojalnost v slabem svitu kažejo.

Nasvet c. k. okraj. šl. svèta, naj se prestavi ljudski učitelj iz svojega mesta v drug šolski okraj, se ima izvršiti.

Po poročilu ravnateljstva na c. k. možkem in ženskem učiteljišču se podele državne štipendije, gojencem na teh zavodih.

— **Od Ormuža**, 1. maja t. l. imelo je ormuž. okr. učiteljsko društvo svojo mesečno zborovanje v Ormuži. Zbora se je udeležilo zopet tako pičlo število udov, da bode treba zares premišljevati, ali se še društvo obderži, ali ne? Žalostno je viditi, kako malo se učiteljstvo za društvo briga, kako hodi po nam neznanih potih, misleč, saj nam tega nij treba, to nam prinaša le stroške, drugega pa celo nič. Dobro, ne zavidamo vam, ako se svoje sreče drugej iščete, a vaši nazori o tem niso naši. Pri tem zboru je govoril in praktično razpravljaj Kovačič berilno vajo i pesem: Grof Habsburški iz »Drug.

berila« v precej obsirnem govoru. Govornik meni, da se ta pesem otrokom razlaga, ako učitelj prvo kitico izvrstno naprej bere, za njim nekateri v branju bolj urni, in potem nerazumljive besede razlaga. Tako naj postopa od kitice do kitice in nazadnje naj se je učenci na pamet nauče. Pri razlaganju je treba, da se pozve iz posamezne kitice zrno zapopadka, kar se na tablo zapiše. Tako dobe učenci celo pesem v prozi in jo primerjajo sprvoj. Ker so bili pričujoči z obravnavanjem te berilne vaje zadovoljni, se je njihova misel v bistvenih delih z govornikovo strinjala, in daljni razgovor u tem predmetu je izostal.

Ker je štajarsko učiteljstvo dobilo za vsak praznik v tednu nov šolski dan, namreč na več razrednicah četrtek, i nekateri učitelji raji po drugih raznih opravkih, kakor k zborovanju idó, so pričujoči odločili, mesečno zborovanje meseca junija opustiti i še le 3. julija svojo srečo poskusiti. Želeti bi bilo, da bi se takrat učitelji v obilnem številu zbrali, zlasti tisti, katerih še letos nijsmo vidili. Na noge tedaj, zaspanost na stran; saj imamo vsi tiste dolžnosti i pravice, tisti namen i poklic. Le z edinjenimi močmi se da kaj doseči.

— **Slovensko učiteljsko društvo.** Odborova seja 1. maja. — Tajnik poroča o knjigi »Franc Jožef«. Pervi natis je bil 2000, a hitro se je razprodal, vzlasti iz Štajarskega so okrajni šolski sveti naročevali kar po 200 bukvic, drugi natis je tudi ravno toliki. — Društvo nima sicer koristi od tega, saj je tudi ni iskalo, a tudi materielne zgube ne, ker se ves posel opravlja brezplačno. Vseh troškov je bilo 330 gl. 81 kr., a prihodkov 332 gl. 92 kr., tedaj ostaja 2 gl. 11 kr., poglavitna stvar, za kar je šlo, je društvo doseglo, šole so imele berila za to izvanredno priliko, ob kateri je vsako domoljubno serce radovalo.

— Dolga nimamo, a dobiti imamo pa še 30 gl. in na razpolaganje imamo še kakih 400 bukvic. — Knjiga »Franc Jožef« je sestavljena tako, da je tudi sedaj, ko je slavnost minula, v mnogem oziru rabljiva, kajti čitatelj najde tu ob kratkem v točki 12. vse, kar se godilo pod vladó »Franca Jožefa« in pod točko 13. »cesar in deržava«, je s kratkimi čertami narisana deržavna uprava. Knjiga se tudi sedaj še zmirom po malem prodaja. — Odbor priserčno zahvalo izreka »hrvatskemu pedagogijskemu društvu«, katero je blage volje in urno postreglo nam s slikami Nju Veličanstev, kar na Dunaji niso hoteli storiti. —

II. točka je bila: Društvena delavnost. Tajnik poroča: »Podučnega berila« za mladost je tiskanega 4 pole v 16°, nekaj je prav dobrega vmes, to naj se odbere, drugo izpusti. Preobladalo je drugo mnenje: Kar je vže tiskanega, naj se s malim dopolni, a potem nadaljuje s 2. snopičem. Prihodnja odborova seja bode 5. junija, kakor navadno, h kateri vljudno vabimo tovariše.

— **Okrajna učiteljska skupščina** za Kamnik bode letos 6. avgusta v Mengšu. Na dnevnem redu bode: Gospodinstvo v ljudski šoli (gdč. Leop. Rozman); knjižnica (bukvarnica) za mladino, nje primerna raba (g. France Zore) in zgodovina domovine in naj važniše točke, ki se imajo rabiti pri poučevanji. »L. Schlztg.«

— **Učiteljska spraševanja** so bila pismena 28.—30. aprila, do 3. maja ustmeno, 3. in 5. pa so bile praktične vaje. Od spraševancev za ljudske šole jih je prišlo 19, izstopil je 1 za ljudske šole, 1 za meščanske šole. Spričal je bilo danih tedaj ravno 20. Za ljudske šole 3 spričala sè št. II.; 11 št. III.; 4 št. IV.; za meščanske šole 1 sè št. I. in 1 sè št. II. Dvoje spričal za lj. šole je bilo le za nemške, a 1 le za slovenske šole, vsa druga pa za nemški in slov. poučni jezik. »L. Schlztg.«

— **Moder obrat nazaj.** Minister bogočastja in uka je razposlal 29. aprila šolskim oblastnijam in šolam ta-le razglas. Večkrat se je vprašalo pri ministertvu, bi li ne bilo primerno, da bi se ob sklepu leta na ljudskih šolah darila dajala? Na to vprašanje se ima ozir jemati pri reviziji šolskega in učnega reda. Dotične sedaj veljavne postave ne prepovedujejo, da bi se dajale primerne knjige pridnim in nravnim učencem na ljudskih in meščanskih šolah ob izpustu, na konci leta, ali pri drugih šolskih svečanostih, ako so pomočki v to. Ako se to več učencem daje, tako, da so izključeni le zanikarni, tudi ne boče teh pedagogičnih napačnosti, zarad katerih so bila odpravljena konecletna darila. Ako se knjige primerno izbero, boče se vsled tega vzvišalo domorodno čuvstvo, razširil se boče vednostni krog, serce blažilo in čuvstvo za lepo in blago izobraževalo. Pri izberi bukev ima veljati ukaz 12. julija 1875, ki se tiče šolarskih bukvarnic.

— **Za kerščansko šolo** se je unel hud boj na Francoskem. Katoliki, katere škofje vodijo, se zbirajo in pripravljajo peticiji zoper namerovane šolske postave, ki hočejo vse šole vzeti cerkvi in duhovnim redovom iz rok. — Ne pomaga, da so šole, katere vodijo redovniki — šolski bratje in sestre — ceneje, da se mladina v njih več nauči, kakor v deržavnih šolah, da stariši raje pošiljajo otroke v šole, kjer podučujejo redovniki kakor tje, kjer podučuje svétno učiteljstvo, to vse ne pomaga nič, marveč šole se morajo takim iz rok vzeti, ker so preveč — kerščanske.

— VII. vesoljni zbor **avstrijskih učiteljev** boče letos o binškoštnih praznikih na Dunaji. Kdor hoče kako razpravo poslati, naj to stori do 15. t. m. in naj pove, ali misli o tem tudi poročati.

— **Hrvatska slovnica za Slovence**, spisal g. Franjo Marn, profesor gimnazijski v Zagrebu, založila »Matica Slovenska« v Ljubljani, ponatisnjena v Zagrebu l. 1879 v 8° str. 168. — Slovnica sega do str. 112. Berilo od str. 113 do 138 je nekaj v latinici nekaj v cirilici. Slovarček str. 139 do 168 se prav dobro prilaga knjigi in z njegovo pomočjo prebira vsak Slovenec in tudi umeva hrvatsko-srbski jezik. — »Slov. Matica« izdaje to knjigo le s podporo na svitlo, ne pa za vse družnike. Prodaja se ta knjiga v »Matici« in pri knjigarjih po 60 soldov. — Knjiga je posvečena predsedniku »Matice Slovenske« dr. Janezu Bleiweisu o priliki njegovega 70letnega godovanja. Ima tedaj tudi nekaj zgodovinski pomen.

Sedaj, ko za marsikoga nastaja živa potreba seznaniti se z hrvatsko-srbskim narečjem, je knjiga kakor navlašč zagledala beli dan. Hrvatje so nam tako blizo po rodu in jeziku, da se skoro Slovenec ne boče smel izobraženim prištevati, ako ne boče razumel hrvaščine. In koliko lože je sedaj to, kakor je bilo nekđaj, sedaj, ko se po šolah kolikor toliko podučuje v slovenščini, vse drugače je bilo pred l. 1848, ko smo se iz šole izstopivši še le slovenski brati učili. — Tudi kar se šolstva tiče, se mi mnogo lahko od Hrvatov naučimo. Hrvatje imajo dvoje šolskih listov, katero verlo podpirajo — a kako je s tem med Slovenci! — Recimo, da je prost narod med Slovenci bolj izobražen, kakor med Hrvatí, a v šolstvu so nam spredaj. Njih jezik je vpeljan v niže, srednje in više šole, vse znanstvene knjige imajo v maternem jeziku, narod in vlada dela z združenimi močmi za povzdigo domače literature in narodnega šolstva, a pri nás pa od 48. leta gremo jedno stopinjo naprej, dve nazaj. Slovenski se učimo le zato, ker se slovenščine ogniti ne moremo, tedaj nam tudi ni mar, da bi se

v tem jeziku likali in izobraževali, tujščino silimo tudi kje, kjer je prav nič ni treba, ali kjer je le na kvar pravi izomiki, in tako pride, da Slovenec ostane neveden, v domačem jeziku se ni smel izomikati, tujščine se v tem kratkem času, kolikor mu je bilo v poučevanje namenjeno, ni mogel naučiti. Taka je osoda Slovencev. Mar iz tega sledi, da roke križem deržimo? Nikakor, poprimimo se toliko bolj slovenščine, ker vemo, da nam nihče ne bo pomagal, ako si sami ne pomagamo in učimo se sorodnih jezikov, ker tako bomo domači jezik likali in izobraževali.

— **14 Marijinih pesmi** za majnik. Besede poterdilo vis. častito knezoškofijstvo, vglasbil Ant. Foerster. — Te pesmice so zložene v najložem štilu, 2, 3 in 4 glasove z orglami, po vsebini in po značaji so pa jako raznolične, kakor so cvetlice mesca maja razne po barvi in vonjavi. Dobivajo se pri skladatelju in pri Giontiniju po 40 kr.

— † G. Jurij Kozina, bivši profesor na realki, je poskočivši iz 3. nadstropja umerl žalostne smerti 5. t. m. v 41. letu svoje starosti. Mertvaški spreved 7. t. m. je bil sijajen; za rakvo ste šli mati in tašča rankega, obče spoštovani ženi, ki ste ućakali toliko žalosti na svoja stara leta. Pravijo, da je bil ranjki na možganih bolan in sicer tudi ne ferdnega zdravja. — Bog bodi duši milostljiv! Sicer je bil ta čin, tretji samomor v preteklem tednu, ki je ne malo osupnil občinstvo po Ljubljani. — Blazni, ki so se sami stermoglavili, so bili zmirom, a v tako strahoviti množici vendar ne, kakor sedaj. — Deček, ki je izpite slabo opravil, deklica, ki je bila pokarana i. t. d. se je samomori-la. Tako tu in tam beremo. — Istina, tavamo okoli strašnega brezdna, iz hudournih oblakov švigne blišek, ki situacijo strahovito razsvetljuje, preplašimo se, a naglo vse pozabimo!

Zahl 10239.

Lehrstellen - Ausschreibung.

Im Bereiche der k. k. Bezirkshauptmannschaft **Gilli** kommen mit Beginn des **Wintersemesters 1879/80** nachstehende Lehrstellen zur definitiven, event. provisorischen Befetzung:

I. Schulbezirk Gilli.

1. Unterlehrerstelle an der 2klassigen Volksschule in **Greis**, Post Sachsenfeld, IV. Gehaltsklasse und freie Wohnung.
2. Unterlehrerstelle an der 2kl. Volksschule in **Lüchern**, Post Store, III. Gehaltsklasse und freie Wohnung.
3. Unterlehrerstelle an der 2kl. Volksschule **St. Lorenzen-Prozsin**, Post Store, III. Gehaltsklasse und freie Wohnung.

II. Schulbezirk Gonobitz.

4. Lehrerstelle an der 1kl. Volksschule **St. Barthelma**, Post Hl. Kreuz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.
5. Lehrerstelle an der 1kl. Volksschule **Kirchstätten**, Post Hohenegg, III. Gehaltsklasse und Wohnung.
6. Lehrerstelle an der 1kl. Volksschule **Köbl**, Post Dplotnitz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.

7. Lehrerstelle an der 1k. Volksschule **St. Kunigund**, Post Sonobiz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.
8. Lehrerstelle an der 1k. Volksschule **Vrihova**, Post Sonobiz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.
9. Lehrerstelle an der 1k. Volksschule in **Nečach**, Post Sonobiz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.
10. Unterlehrerstelle an der 2k. Volksschule **Sonobiz** mit III. Gehaltsklasse.
11. " " " 2k. " **Čadram**, Post Dplotniz, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.

III. Schulbezirk St. Marcin.

12. Provisorische Lehrerstelle an der 2k. Volksschule **Ponigl** a. d. Südb., IV. Gehaltsklasse; musikalische Kenntnisse erwünscht.
13. Die Lehrerstelle in **St. Gemma**, Post Wind. Landsberg, IV. Gehaltsklasse und Wohnung.
14. Unterlehrerstelle in **Schleiniz**, Post St. Georgen, Südb., IV. Gehaltsklasse.

IV. Schulbezirk Oberburg.

15. Oberlehrerstelle an der 2k. Volksschule **Laufen**, IV. Gehaltskl. und Wohnung.
16. Lehrerstelle an der 1k. Volksschule **Goricen**, III. Gehaltsklasse und Wohnung.
17. " " " 1k. " **St. Michael**, Post Praßberg, III. Gehaltsklasse und Wohnung.
18. Lehrerstelle an der Volksschule **Leuč**, Post Laufen, III. Gehaltskl. u. Wohnung.
19. " " " 1k. Volksschule **Wožna**, Post Oberburg, III. Gehaltsklasse und Wohnung.
20. Unterlehrerstelle an der 2k. Volksschule **Laufen**, III. Gehaltskl. u. Wohnung.
21. " " " 2k. " **Oberburg**, III. Gehaltskl. u. Wohng.

V. Schulbezirk Tüffer.

22. Lehrerstelle an der 1k. Volksschule **Našbor**, Post Steinbrück, III. Gehaltsklasse und Wohnung.
23. Unterlehrerstelle an der zur Volksschule St. Gertraud gehörigen Expositur **Oberrečie**, Post Tüffer, III. Gehaltsklasse und Wohnung.

Bei sämtlichen Stellen ist die Kenntniß der slovenischen Sprache erforderlich.

Bewerber und Bewerberinnen mit Befähigungszeugniß erhalten an Lehrerstellen III. Gehaltsklasse einen Gehalt jährlicher 600 fl., an solchen IV. Gehaltsklasse 550 fl. nebst den gesetzlichen Dienftalterszulagen; an Unterlehrerstellen III. Gehaltsklasse 480 fl., an denen IV. Gehaltsklasse 440 fl.

Mit Reisezeugniß versehene Bewerber und Bewerberinnen genießen an Lehrerstellen III. Gehaltsklasse eine Remuneration jährlicher 420 fl., an solchen IV. Gehaltsklasse 385 fl.; an Unterlehrerstellen der III. Gehaltsklasse 360 fl., an denen der IV. Gehaltsklasse 330 fl.

Die Competenzgesuche sind bis zum 15. Juni 1879 an die betreffenden Ortschulräthe zu senden.

Bewerberinnen werden nur für Unterlehrerstellen zugelassen.

Cilli, am 1. Mai 1879.

Der k. k. Statthalterei-Rath und Bezirkshauptmann:

Haas m. p.